

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	2
1. PLANGEBIED	3
1.1 SITUERING	3
1.2 BESCHRIJVING VAN HET GEBIED	3
1. HUIDIGE POTENTIELE NATUURWAARDE.....	6
2.1 POTENTIELE NATUURWAARDEN	6
2. ADVIES VERSTERKING POTENTIELE NATUURWAARDEN.....	9
3.1 KANSSEN TOT VERSTERKING VAN NATUURWAARDEN	9
3.2 RICHTLIJNEN INRICHTING	10
LITERATUURLIJST.....	12
BIJLAGE 1: BESCHERMDE SOORTEN	13

INLEIDING

In opdracht van de heer F. Rammeloo, gemeente Leiden, is door [REDACTED] (ecoloog) op 30-10-2019 een inschatting gemaakt van de huidige en toekomstige potentiële natuurwaarden van het Roomburgerpark tussen de Kanaalweg en de Van Vollenhovenkade te Leiden.

Dit onderzoek wordt uitgevoerd in het kader van toekomstige ontwikkelingen binnen het Roomburgerpark waarbij door de gemeente de mogelijkheid voor uitbreiding van de sportcomplexen binnen het Roomburgerpark wordt onderzocht.

Het doel van dit onderzoek is om te beoordelen welke natuurwaarden er in de huidige situatie verwacht kunnen worden in het projectgebied en waar kansen liggen om deze te versterken of nieuwe natuurwaarde aan het gebied toe te voegen.

Leeswijzer

In hoofdstuk 1 wordt het plangebied toegelicht. In hoofdstuk 2 vindt u de beschrijving van de huidige natuurwaarden en in hoofdstuk 3 vindt u de beschrijving van de kansen voor het versterken van de natuurwaarden. Als bijlage zijn een literatuurlijst, foto's van het plangebied en een lijst met historische waarnemingen van beschermde soorten toegevoegd.

Heeft u naar aanleiding van dit rapport nog vragen of opmerkingen?

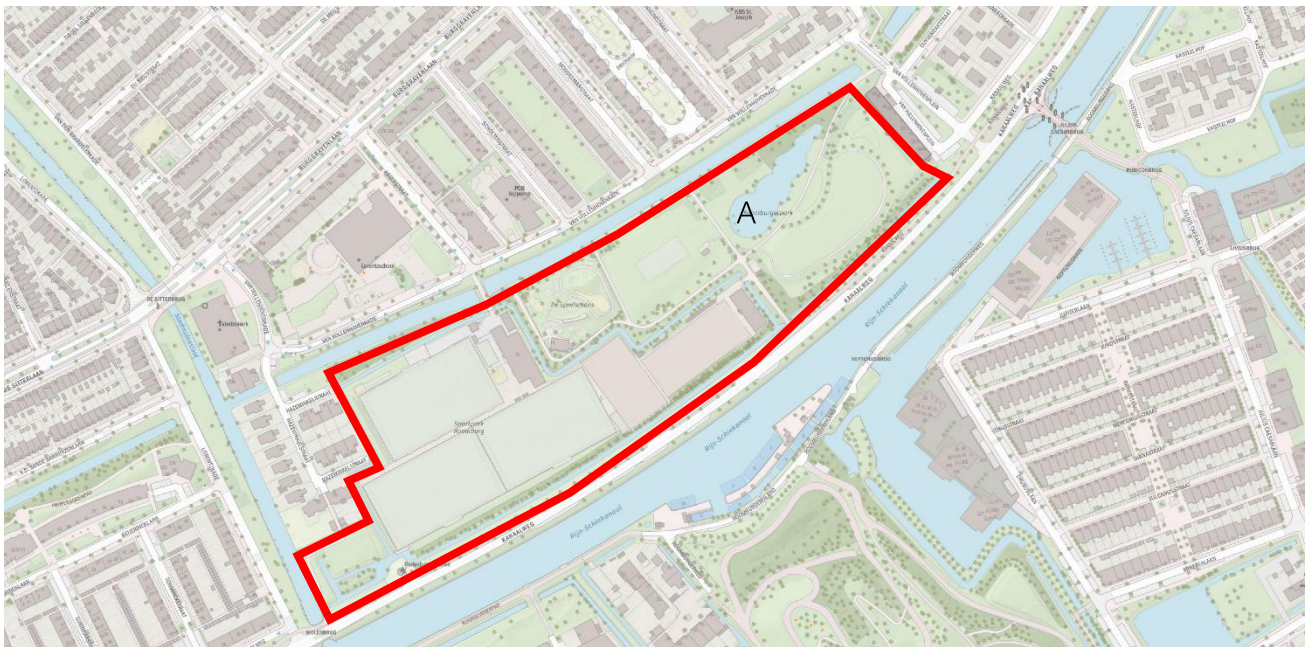
U kunt contact opnemen met [REDACTED]

1

PLANGEBIED

1.1 Situering

Het Roomburgerpark is gelegen in het zuidoosten van de gemeente Leiden aan het Rijn-Schiekanaal en wordt aan de noordkant begrenst door de Van Vollenhovenkade, aan de oostkant door het Van Vollenhovenplein, aan de zuidkant door de Kanaalweg en tot slot aan de westkant door de Hazewinkelstraat en de Stadsmolensloot. Het park wordt gebruikt als recreatiegebied en er bevindt zich een hockey- en tennisclub en een speeltuinvereniging. Het park wordt door de gemeente Leiden gekenmerkt als een Boomgebied (Groenekaart gemeente Leiden) wat betekent dat de houtopstanden beschermd zijn.

Figuur 1. Ligging van het plangebied. Rode lijn geeft de contour van het plangebied aan. Het plangebied wordt begrenst door aan de noordkant de Van Vollenhovenkade, aan de oostkant door het Van Vollenhovenplein, aan de zuidkant door de Kanaalweg en tot slot aan de westkant door de Hazewinkelstraat en de Stadsmolensloot. (bron kaart: OpenTopo)

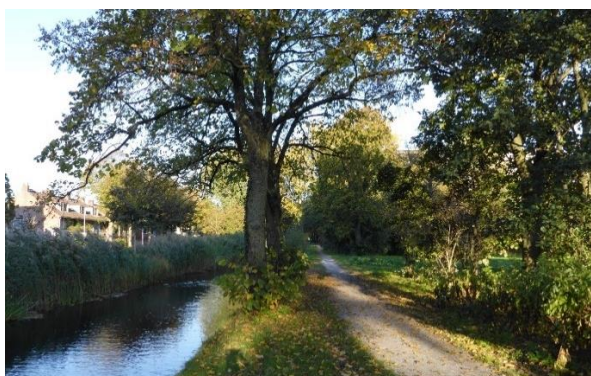
1.2 Beschrijving van het gebied

Het park kenmerkt zich door begroeiing met hoge bomen langs noord- en de zuidrand van het gebied en open terreinen in het middengebied afgewisseld met begroeiing met middelhoge bomen (zie figuur 2 en 6). In het park bevindt zich een natuurlijke vijver (zie A in figuur 1) met natuurlijke oevers (zie figuur 3). Het water in deze vijver is met een overstort verbonden met het overige oppervlaktewater. Rondom en door het park lopen verschillende sloten.

Het plangebied ligt op rivierklei gronden. De noordelijke rand van het plangebied langs een wandelpad langs de watergang wordt gekenmerkt door hoge Canadese populieren (*Populus x canadensis*) en Amerikaanse lindes (*Tilia americana*), afgewisseld met enige jongere aanplant van dezelfde boomsoorten. De zuidelijke rand wordt gekenmerkt door hoge Canadese populieren en zwarte elzen (*Alnus glutinosa*)

afgewisseld met jonge aanplant van deze soorten en onder andere ruwe iepen (*Ulmus glabra*) en een ruige onderbegroeiing.

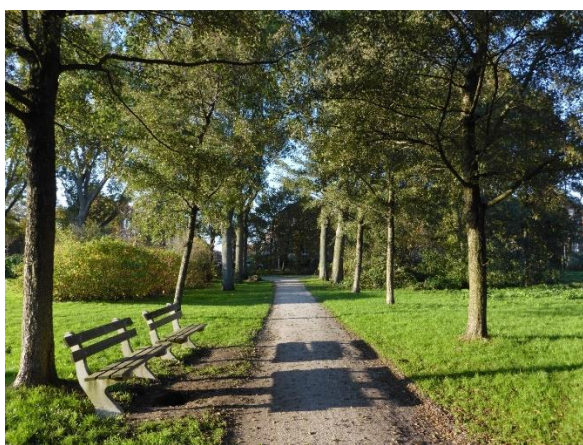
Het middendeel bestaat uit, van west naar oost beschreven, sportvelden van kunstgras en gravel, een speeltuin, een trapveldje met gedeeltelijk kunstgras en een grasveld met hondenlosloopgebied naast de natuurlijke vijver. Rondom de vijver zijn enkele stukken waar het gras extensief beheerd wordt (zie figuur 5). In het midden loopt een laan (zie figuur 4) van noordwest naar zuidoost van Amerikaanse lindes en hartbladige elzen (*Alnus cordata*).

Figuur 2. Noord grens van het plangebied langs de Van Vollenhovenkade.

Figuur 3. Natuurlijke vijver

Figuur 4. Laan midden in het plangebied

Figuur 5. Huidig extensief maaibeheer.

Figuur 6. Kanaaldijk

2

HUDIGE POTENTIELE NATUURWAARDE

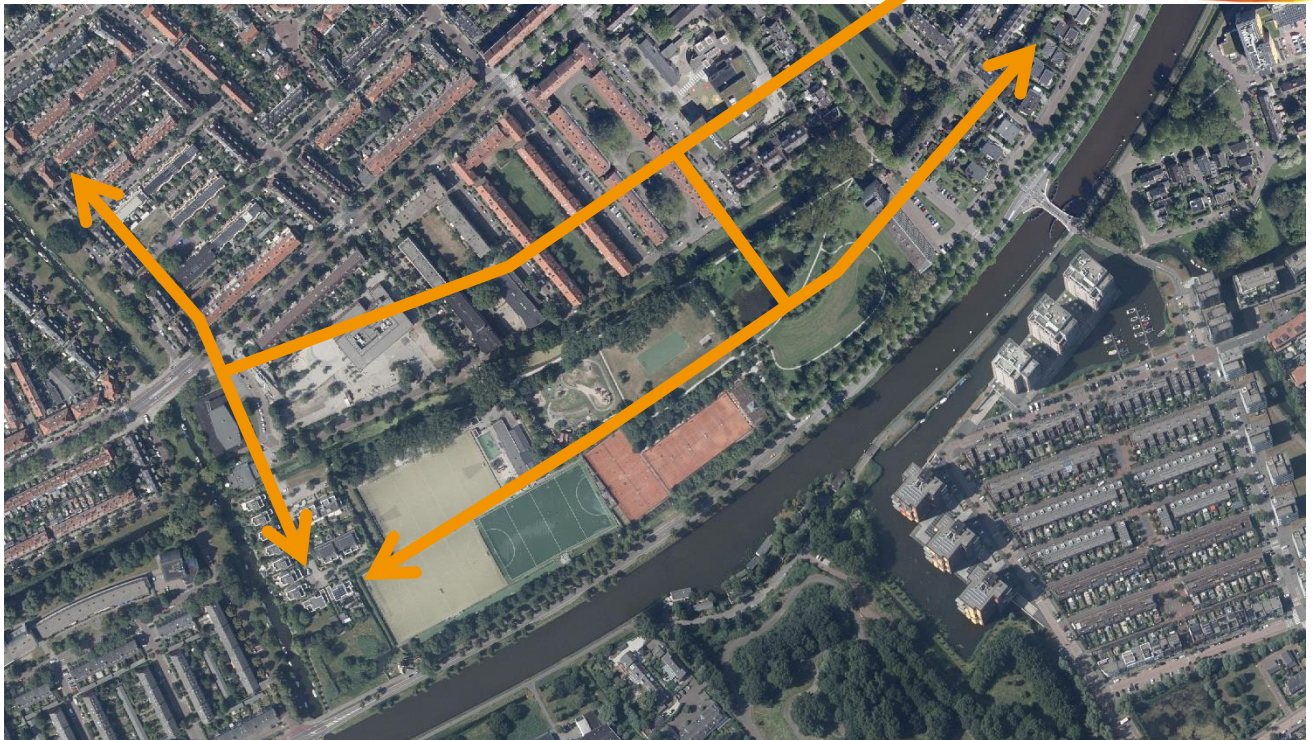

2.1 Potentiele natuurwaarden

Op basis van een veldbezoek op 30-10-2019, literatuuronderzoek en historische waarnemingen van de afgelopen vijf jaar is er een overzicht opgesteld van de huidige potentiële natuurwaarden in het Roomburgerpark. De historische waarnemingen zijn gebaseerd op het registratiesysteem van de gemeente Leiden (natuur.leiden.nl). De potenties worden beschreven aan de hand van de verschillende soortgroepen. Hierbij is gekeken naar de in de Wet Natuurbescherming beschermde soorten en Rode Lijst soorten omdat de geschiktheid van het gebied voor deze soorten als graadmeter dient voor de waarde van het plangebied voor de natuur.

Vleermuizen

De open terreinen, lijnstructuren en waterpartijen zijn potentiële foerageergebieden voor verschillende boom- en gebouw bewonende vleermuissoorten. Daarnaast sluiten de lijnstructuren in het park aan op aanliggende lijnstructuren en zijn daarmee geschikt als vliegroutes tussen foerageergebieden en vaste rust- en verblijfplaatsen (zie figuur 7). Het park grenst aan de Burgermeesters-wijk waarin veel oude bebouwing aanwezig is. Hiermee zijn er veel potentiële vaste rust- en verblijfplaatsen in de directe omgeving voor gebouw bewonende vleermuizen. In het Roomburgerpark zijn weinig bomen met holtes aangetroffen, het is daarmee aannemelijk dat het gebied momenteel weinig waarde heeft als vaste rust- of verblijfplaats voor boom bewonende vleermuizen zoals de watervleermuis. De vijver en de ruigtes zijn geschikte foerageergebieden. Het voorkomen van de volgende soorten wordt verwacht in het plangebied: gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), meervleermuis (*Myotis dasycneme*), rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*), watervleermuis (*Myotis daubentoni*) en laatvlieger (*Eptesicus seotinus*).

Figuur 7. Overzicht potentiële vliegroutes aangegeven in oranje. (bron luchtfoto: Google maps)

Libellen, dagvlinders en overige insecten

De natuurlijke vijver vormt door het stilstaande water en natuurlijke oevers en oevervegetatie een geschikt voortplantings- en foerageergebied voor verschillende libellen. Er zijn in totaal 14 soorten libellen en juffers waargenomen in de afgelopen 5 jaar. Op basis van verspreiding worden er geen beschermde libellen verwacht.

Vissen en amfibieën

De natuurlijke vijver heeft flauwe natuurlijke oevers en stilstaand water. Er komt een natuurlijke oever- en watervegetatie voor. Dit resulteert in een geschikt voortplantings- en foerageergebied voor verschillende soorten amfibieën. De sloten zijn in mindere mate waardevol voor amfibieën door aanwezigheid van predatoren en afwezigheid van schuilmogelijkheden (oever- en watervegetaties). Op basis van verspreidingsgegevens van beschermde soorten en geschiktheid van het habitat worden geen beschermde soorten verwacht.

Landzoogdieren

Er komen verschillende ruigtes voor in de ondergroei van bomen, voornamelijk aan de kant van de Kanaaldijk. Deze ruigtes bieden foerageer- en schuilmogelijkheden voor egels (*Erinaceus europaeus*). Voornamelijk de dichte ondergroei nabij de Kanaaldijk is geschikt voor overwinterende egels. Op basis van verspreiding worden er geen beschermde landzoogdieren verwacht. Het gebied is niet geschikt voor de boommarter (*Martes martes*) en eekhoorn (*Siurus vulgaris*) vanwege het geringe aantal boomholtes en oude bomen. Beide soorten zijn wel in lage aantallen waargenomen aan de westkant van Leiden in het duingebied.

Vogels

Het projectgebied vormt een goed foerageergebied voor de huismus (*Passer domesticus*) door de ruigtes in het park en de dichtbijgelegen gebouwen met nestgelegenheden die op korte afstand van elkaar liggen voor het habitat van de huismus. Deze nestgelegenheden bevinden zich in de bebouwing ten noorden van het plangebied, vanwege de nabije ligging van het park en ouderdom van de bebouwing die meer kansen voor nestgelegenheid biedt. Tijdens het veldbezoek is de huismus waargenomen.

De ijsvogel (*Alcedo atthis*) is in de directe omgeving waargenomen. De waterpartijen in het park bieden een matig foerageergebied door de lage hoeveelheid laaghangende takken die de ijsvogel nodig heeft om goed te kunnen foerageren. In het park zijn geen nestmogelijkheden voor de ijsvogel aanwezig.

3

ADVIES VERSTERKING POTENTIELE NATUURWAARDEN

3.1 Kansen tot versterking van natuurwaarden

Binnen het park liggen mogelijkheden om natuurwaarden te versterken. Deze worden besproken aan het hand van de verschillende soortgroepen en in de volgende paragraaf praktisch uitgewerkt in richtlijnen voor de inrichting.

Vleermuizen

Het plangebied kan voor vleermuizen ecologisch waardevoller gemaakt worden door de kwaliteit van de vliegroutes te verhogen. Een deel van de vliegroute bestaat nu uit oude bomen en er zijn enkele gaten in de bomenrij aanwezig. Op dit moment is de kwaliteit van de vliegroute intact. Dit is vooral zichtbaar aan de Van Vollenhovenkade. Door het aanplanten van jonge bomen kan vast voorbereid worden op de uitval van oude bomen en blijft de vliegroute optimaal. Dit wordt zowel voor de kant van de Van Vollenhovenkade als de Kanaalweg geadviseerd. Wanneer een boom gerooid dient te worden, wordt geadviseerd om een stamdeel van minimaal 6 meter te laten staan en te beheren als ecologische boom. Wanneer er holtes ontstaan in staand doodhout biedt dit mogelijkheden voor boom bewonende vleermuizen als ook vele vogels, insecten en andere organismen.

Vleermuizen worden gestoord in hun natuurlijk gedrag door het gebruik van kunstmatige verlichting (zoogdiervereniging). Om het medegebruik door vleermuizen zo min mogelijk te verstoren is het noodzakelijk om de belangrijke structuren voor vleermuizen te ontzien bij het toepassen van kunstmatige verlichting. Een belangrijke locatie zijn de bomen langs de watergang aan de zijde van de Van Vollenhovenkade. Geadviseerd wordt verlichting goed af te stellen en te richten zodat uitstraling wordt beperkt en gebruik te maken van lampen die minder verstorend werken voor vleermuizen. Ook kan er gebruikt gemaakt worden van flexibele verlichting die enkel aangaat wanneer nodig, bijvoorbeeld bij beweging. Bij het bepalen van de locatie voor nieuwe verlichting wordt geadviseerd een ecooloog te betrekken.

Libellen, dagvlinders en overige insecten

Door het uitbreiden van het oppervlak extensief gemaaid gras krijgt het park meer waarde voor insecten. Met name voor bijen zijn dit soort extensief gemaaide graslanden een belangrijke bron van voedsel die vooral in de stedelijke omgeving schaars zijn. Om de ecologische waarde van deze stukken snel te doen toenemen kan er gekozen worden om ze in te zaaien. Hiervoor moet er gekozen worden voor een inheems mengsel dat goed bij kleibodem en de plaatselijke waterhuishouding aansluit. Naast insecten profiteren ook veel andere soorten van extensief kruidrijk gras. Bijvoorbeeld vleermuizen en kleine landzoogdieren zoals egels die het als foerageergebied kunnen benutten.

Voor libellen is het belangrijk om de natuurlijke staat van de vijver te behouden.

Vogels

De ijsvogel profiteert net als de vleermuizen van een goede bomenstructuur langs het water. Bij de aanplant van nieuwe bomen kan rekening gehouden worden met de ijsvogel door de bomen zo te beheren dat over het water hangende takken gespaard worden. Dit draagt bij aan de ontwikkeling van het foerageergebied van de ijsvogel. Het gebied is niet geschikt voor het creëren van nestgelegenheid voor ijsvogels door de hoge recreatiedruk.

De geschiktheid van het plangebied als foerageergebied en slaapgelegenheid voor huismussen kan verbeterd worden door een toename in ruigtes als onder begroeiing van bomen en extensief maaibeheer van het gazon. De ruigtes dienen als schuilplek en als slaapgelegenheid.

De extensief beheerde gras oppervlakten worden gebruikt om te foerageren op zaden en kleine zachte insecten. Het is van belang dat de schuilplekken nabij de foerageergebieden liggen. De aanliggende straten ten noorden van het plangebied worden in de nabije toekomst opnieuw ingericht. Bij de inrichting van de straat kan rekening gehouden worden met huismussen door de aanplant van bomen nabij de nestgelegenheden in de bebouwing en door plaatsing van groenblijvende gevelbegroeiing of doornige heesters.

Landzoogdieren

Het toevoegen van ruigtes biedt ook voor de egel veel mogelijkheden. Door ruigtes aan te leggen die het plangebied doorkruisen, heeft de egel de mogelijkheid een groot deel van het park te benutten. Door bij nieuwe ontwikkelingen ook ruigtes in te passen kan de egel duurzaam medegebruik maken van het gebied.

Bomen

Bij herinrichting van het plangebied zijn graafwerkzaamheden onvermijdelijk. Wanneer er graafwerkzaamheden worden uitgevoerd nabij bomen die worden behouden, wordt geadviseerd om een bewortelingsonderzoek uit te voeren. Hiermee wordt onderzocht tot welke afstand van de stam graafwerkzaamheden schadelijk zijn voor de instandhouding van de boom. Zorgdragen voor de bomen die al aanwezig zijn is belangrijk voor de natuurwaarden van het plangebied. Nieuwe aanplant vervult pas na tientallen jaren (afhankelijk van leeftijd van aangeplante bomen) dezelfde functie voor de natuurwaarde als de oude boom deed.

3.2 Richtlijnen inrichting

De omschreven mogelijkheden om de natuurwaarden te versterken en positief bij te dragen aan de ecologische waarde van het park zijn uitgewerkt in praktische handvatten. Deze kunnen gebruikt worden bij het ontwerp voor de nieuwe inrichting.

Behoud en versterking lijnbepanting

- Voor een goede werking als vliegroute dient de takloze afstand tussen de kronen maximaal 7 meter te zijn maar een kleinere afstand is wenselijker;
- Bij nieuwe aanplant wordt een diversiteit aan soorten geadviseerd ter bevordering van de biodiversiteit;
- Behoud van overhangende takken met een maximum hoogte van 3 meter boven het wateroppervlak.

Maaibeheer

- Uitbreiden van het oppervlak extensief maaibeheer waar maximaal 1 keer per jaar buiten de herfst wordt gemaaid;
- Inzaaien van kruidenrijke ruigtes waarbij de soorten afgestemd dienen te zijn op de kleibodem en de hoogteligging. Omdat zaadmengsels succesvoller zijn op gerijpte bodems wordt geadviseerd voorafgaand aan de werkzaamheden een groenbemester toe te passen.

Ruigtes

- Gebruik bij aanplant soorten met voldoende dekkingsmogelijkheden (doornige struiken zoals vuurdoorn (*Pyracantha*) en meidoorn (*Crataegus monogyna*) van minimaal 3 meter hoog en groenblijvende heesters (zoals wilde liguster (*Ligustrum vulgare*);
- Verspreid deze ruigtes door het plangebied zodat ze gebruikt kunnen worden als looproutes voor kleine zoogdieren;
- Plaats ruigtes en extensief beheerd gras naast elkaar (binnen maximaal 5 meter).

Staan doodhout

- Wanneer bomen verwijderd moeten worden (voor werkzaamheden of veiligheid) wordt geadviseerd het stamdeel te laten staan. De minimale lengte dient 6 meter te zijn en het staand doodhout dient daarna als een reguliere boom op veiligheid gecontroleerd te worden.

Planning werkzaamheden en inrichting bouwterrein

- Voer groenwerkzaamheden uit buiten het broedseizoen voor vogels en tussen de periode van begin november en eind maart om verstoring van vleermuizen te beperken;
- Gebruik tijdens de periode tussen eind maart en begin november enkel kunstmatige verlichting op het bouwterrein wanneer echt noodzakelijk om veiligheidsoverwegingen. Gebruik enkel vleermuisvriendelijke amberkleurige LED verlichting (NIOO KNAW), met een maximale lichtopbrengst van 1 LUX en richtbare armaturen die licht bundelen om uitstraling te voorkomen. Lampen dienen van vleermuishabitat afgekeerd te staan. Voor een goede inrichting van de verlichting wordt geadviseerd een ecooloog te betrekken.

LITERATUURLIJST

Websites

www.natuur.leiden.nl
www.groenekaart.leiden.nl
www.verspreidingsatlas.nl
www.zoogdiervereniging.nl
www.sovon.nl
www.ravon.nl
www.pdok.nl
www.vlinderstrichting.nl
www.nioo.knaw.nl/nl/licht-op-natuur

Boeken

BIJ12 (2017). *Kennisdocument Watervleermuis Myotis daubentonii, versie 1.0*. Utrecht, Nederland: BIJ12.
 BIJ12 (2017). *Kennisdocument Gewone dwergvleermuis Pipistrellus pipistrellus, versie 1.0*. Utrecht, Nederland: BIJ12.
 BIJ12 (2017). *Kennisdocument Rosse vleermuis Nyctalus noctula, versie 1.0*. Utrecht, Nederland: BIJ12.
 BIJ12 (2017). *Kennisdocument Ruige dwergvleermuis Pipistrellus nathusii, versie 1.0*. Utrecht, Nederland: BIJ12.
 BIJ12 (2017). *Kennisdocument Huismus Passer domesticus, versie 1.0*. Utrecht, Nederland: BIJ12.
 C. Dietz, O van Helvesen, D. Nill (2011). *Vleemuizen, alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika*. Utrecht, Nederland: De Fontein|Tirion Uitgevers B.V.

BIJLAGE 1: BESCHERMDE SOORTEN

Waarnemingen beschermde soort in de afgelopen vijf jaar (www.natuur.leiden.nl).

Soort	Soortgroep	Wetenschappelijke naam
Gewone Dwergvleermuis	Vleermuizen	Pipistrellus pipistrellus
Laatvlieger	Vleermuizen	Eptesicus serotinus
Meervleermuis	Vleermuizen	Myotis dasycneme
Rosse Vleermuis	Vleermuizen	Nyctalus noctula
Ruige Dwergvleermuis	Vleermuizen	Pipistrellus nathusii
Watervleermuis	Vleermuizen	Myotis daubentonii
Boomvalk	Vogels	Falco subbuteo
Huismus	Vogels	Passer domesticus